

PĂRINTELE PAISIE

Chipul smereniei

Album tipărit cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura Mănăstirea Sihăstria
2020

Viața Părintelui Paisie

Părintele Paisie Olaru s-a născut la 20 iunie 1897 în satul Stroiești, comuna Lunca, județul Botoșani, primind la botez numele de Petru. Părinții săi, Ioan și Ecaterina, erau oameni săraci, dar cu multă evlavie și frică de Dumnezeu. Ei au dat naștere la zece copii, dintre care doar cinci au ajuns la maturitate: patru frați și o soră. Dintre aceștia cel mai mic era Petru, viitorul Părinte Paisie.

Părinții au dat copiilor o bună creștere duhovnicească. În amintirile sale Părintele Paisie scria: „Tata a fost pădurar și a lucrat multă vreme pe la boieri, iar mama a lucrat pe lângă casă și ne-a crescut pe noi... Părinții mei, Ioan și Ecaterina, nu știau carte, dar erau credincioși și buni cu toată lumea. În toată viața lor eu nu știau să fi avut vreo judecată cu cineva, mai ales că tata, fiind slujbaș la boieri, ar fi avut ocazii și supărări de la oameni, dar nu s-a răzbunat niciodată. Nu prea mergea la biserică, cred că nu avea vreme, dar învățase ceva rugăciuni pe de rost, știa *Tatăl nostru, Crezul și rugăciunea Maicii Domnului Milostivirea*, pe care le zicea cu glas tare de se auzea de departe, iar mămuca știa *Tatăl nostru* din auzite, nu ca în carte, mai adăuga ceva de părinți, de nași, de moși, strămoși, frați, surori, și la urmă adăuga «ferice de omul care ține cu Domnul, căci este ca pomul lângă apă, că de poame nu scapă» și atât se ruga. Încă și pe noi ne învăța biata mămucă, Dumnezeu s-o ierte”.

Altădată Părintele Paisie își aducea aminte: „Părinții mei, Ioan și Ecaterina, au trăit în pace și mergeau la biserică regulat, mai ales la sărbători mari. În minte, la Paști, după Înviere, venea tata de la biserică cu pasări sfîntă și cu ouă roșii într-un ștergar frumos. Noi îl aşteptam să vină și când intra în casă, zicea: «Hristos a înviat!», iar noi răspundeam: «Adevărat a înviat!». Apoi tata ne atingea cu pasări sfîntă la frunte... Mai mult ne învățau cu viața lor, fiind oameni simpli. Dar nu i-am auzit niciodată să se certe sau să înjure. Tata știa *Paraclisul Maicii Domnului* pe de rost, precum și alte rugăciuni și se ruga cu glas tare, că auzeam și noi. Zicea ca preotul: «Domnului să ne rugăm!» și se bătea cu pumnul în piept. Iar mama era prietenoasă cu toată lumea și ne spunea de multe ori: «Măi băieți, să fiți cumintă, ca să nu dăm cinstea pe rușine!»”.

Părintele Paisie a redat și în versuri educația primită de la părinții săi. Într-o poezie intitulată *Tatăl meu*, arată felul în care acesta îl învăța cum să se comporte în viață:

*Dragul tatei, vreau să-ți spun
Că și eu copchil am fost,
Dar niciodată n-am umblat
Pe drumuri fără de rost
Sau să m-apuc de furat.
De mic am fost muncitor,
Din noapte în noapte lucrând,
Și cu drag lucram din zor,
Cu spatele lemne cărând.
Că dacă-n pădure lucrăm
Noi, băieții de la sate,*

*Aveam voie și luam
Câte-un lemnisor în spate.
Așadar cu voia lor
Și din a mea muncușoară,
Fiindu-mi Domnu-n ajutor,
Mi-am făcut și o căscioară.
Și aşa, după cum vezi,
Slujesc pe la boieri cinstit
Și dacă vrei ca să mă crezi
Niciodată n-am mintit.*

De asemenea, evocând-o pe mama sa, Părintele Paisie scria:

*Toată grija cea mai mare
Mama avea de fiecare.
Ne dădea povețe bune
Mai ales mie, și-anume:
„Măi băiete, fii cuminte,
Ia sama la a mele cuvinte:
Să te păzești de blestemății,*

*De bătăi și de hoții,
Că deunăzi-ai văzut
Cum pe cei ce s-au bătut
I-au prins jandarmii pe toți
Și i-au legat ca pe hoți.
Dragul mamei, fii cinstit
Că noi cu munca ne-am trezit”.*

Astfel a crescut micul Petru în atmosfera patriarhală a satului natal, în mijlocul unei familii iubitoare. Încă din pruncie a învățat să aibă frică de Dumnezeu, să fie cinstit cu sine și cu cei din jur și să-i prețuiască pe cei bătrâni. După ani și ani el își amintea de vremurile de neșirbită moralitate ce domneau atunci în satul românesc:

*Și dacă vreți ca să vă spun,
Poate unii știți mai bine,
Ce era atunci mai bun
Era: frică, cinste și rușine.*

*De frică omul era cuminte,
Că o pasare de-ar fi furat
Îi lega pasarea dinainte
Și aşa-l purta prin sat.*

La vremea cuvenită, Petru a urmat cele trei clase de școală primară câte făceau pe atunci copiii la țară, la sfârșitul fiecărui an obținând premiul întâi, care consta în cărti cu *Viețile Sfinților*. La bătrânețe Părintele Paisie mărturisea că aceste biografii ale sfinților citite în copilarie, iar mai ales viața Sfântului Sava cel Sfînt, l-au îndemnat la călugărie. Inima îi s-a lipit de carte și de lucrurile sfinte încă de atunci și a început să se gândească să îmbrace haina monahală, mai ales că în apropiere de satul său se afla **Schitul Cozancea**, unde se găsea o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului și unde a văzut părinți cuvișoși, slujbe frumoase săvârșite cu evlavie și alți copii care învățau cântări bisericești în bună rânduială.

Totuși, n-a putut să-și îndeplinească dorința îndată. Ceilalți frați mai mari se căsătoriseră și se aranjaseră fiecare la casa sa, aşa încât el a rămas singurul sprijin pentru părinții săi bătrâni, iar mama sa l-a oprit să păsească pe drumul călugăriei, punându-i înainte greutățile vieții mănăstirești. A purtat aşadar grija de gospodăria părintească, muncind cu sârg în preajma casei natale până în anul 1916, când intrarea României în vîltoarea Primului Război Mondial a întrerupt tîhna vietii pașnice. Doi din frații săi au plecat la luptă, iar peste țară s-au

Schitul Cozancea la începutul secolului XX

abăut atunci multe greutăți: refugiu armatei și al unei mari părți din populația Munteniei în Moldova, foamete și o epidemie de tifos care a dus la moartea a sute de mii de oameni. În fiecare zi molima își cerea jertfele ei, tineri și bătrâni, fără deosebire. În această vreme mama lui s-a îmbolnăvit și ea și s-a săvârșit din viață. Iar nu după mult timp, în anul 1918, a venit rândul lui Petru să meargă la război și a fost încorporat în Regimentul 8 Vânători. **Serviciul militar** în acea vreme era foarte aspru, însă a fost și o pregătire pentru viața de mănăstire. Părintele Paisie scria mai apoi:

*Nu pot însemna pe toate
 Câte mi s-au întâmplat,
 Osteneli, boli multe foarte,
 Mai ales când eram soldat...
 Trei anișori și jumătate
 Trei tări am cutreierat
 Purtând raniță și arma-n spate
 Până ce m-am liberat.*

Petru Olaru
 în timpul serviciului militar

A ajuns cu trupele române până la Budapesta, participând la luptele grele pentru eliberarea Ungariei de comuniștii lui Bela Hun. Drept răsplătă, la lăsarea la vatră în aprilie 1921, a primit din partea statului cinci hectare de pământ. Petru însă făgăduise că dacă va scăpa cu viață din război va lua drumul mănăstirii, aşa încât a împărțit pământul fraților săi, iar el și-a ținut legământul, închinându-se în octombrie 1921 la Schitul Cozancea de care se legase încă din copilărie. El simțișe de fapt chemarea lui Dumnezeu și nu a mai putut rămâne în lume. Mai apoi el povestea: „Eu m-am îndrăgostit de mănăstire încă din școală, citind viața Sfântului Sava cel Sfințit, și mă ceream la mănăstire la Cozancea, în apropiere, dar mămuca m-a oprit, zicând: «Dragul mămucăi, să nu te duci la călugărie, că acolo este canon mare și rugăciune, post și metanii; că am văzut cum a fost făcut un călugăr și era tare slab și se ruga așa: „Doamne, dacă mai am zile de trăit și îmi sunt spre mântuire, lasă-mă să mai trăiesc; iar dacă nu, ia-mă la Tine!»». Așa că am ascultat pe mămuca, m-am dus la armată și, după terminarea războiului, mi-am adus aminte de viața Sfântului Sava și de dragostea copilăriei mele și am intrat în viața monahală la schitul Cozancea, în anul 1921, și am trecut prin toate ascultările mănăstirești. Unii vin la mănăstire că văd slujbe frumoase, sau la îndemnul unor rude, sau din sărăcie în familie, sau că sunt puțin bolnavi, sau că nu se înțeleg în casă, sau ca să se pocăiască de păcatele tineretii, sau ca să ajungă preoți, sau din alte pricini. Însă cel mai bine este când vine omul chemat de Dumnezeu prin glasul stăruitor al conștiinței și cu binecuvântarea duhovnicului său. Aceasta este cea mai frumoasă chemare de sus la viață îngerească”. Înțelegem din această mărturie că Dumnezeu l-a chemat pe Tânărul Petru la viața monahală, hărăzindu-l să fie un îndrumător de seamă pentru poporul cel binecredincios.

Intrând în obștea Schitului Cozancea

fostul ostaș a trecut de la războiul văzut la cel nevăzut, însă i-a fost de mare folos experiența din armată, unde deviza era: „Băieti, ochiul la inamic, urechea la comandă și cu Dumnezeu înainte!”. Starețul Vladimir Bodescu din acea vreme l-a primit cu bucurie și l-a rânduit cu ascultarea la stăreție, la vite și la lucrul câmpului, unde era nevoie, iar fratele Petru a început cu multă râvnă viața de mănăstire, îndeplinind cu osârdie tot ceea ce i se cerea. El a învățat în scurtă vreme principiile vieții monahale, după cum i le-a arătat starețul său:

Frate, aici nu-i ca la militarie.

*În mănăstire să iei seama cum vorbești,
Fără blagoslovenie nimic să nu faci,
Să ceri iertare când greșești
Si fiind ocărât, să taci.*

Schitul Cozancea, județul Botoșani

*Capul în jos, iar gândul sus
Și să te rogi neîncetă
Rugăciunea lui Iisus,
Pe mâncat și nemâncat.*

După un timp, pentru că îi plăcea mult biserica, a fost rânduit paraclisier, iar după câteva luni de nevoiță, la 9 iunie 1922, a fost călugărit. În acea vreme schitul avea mulți monahi sporiți, împodobiți cu fapte bune, de la care Părintele Paisie avea să învețe tainele vieții îngerești. Chipurile acestora le-a rememorat la bătrânete în mai multe însemnări care au fost tipărite sub numele *Dă-le, Doamne, un colțisor de rai*. Din această scriere aflăm despre duhovnicul Părintelui Paisie, Ieromonahul Calinic Şușu, de la care el a deprins râvna pentru slujbele bisericești și pentru rugăciune. Portretul acestuia este grăitor în această privință: „Foarte smerit era acest părinte. Lucra vara la grădină, era încins cu un brâu și pe cap purta un fes vechi. Era sărguitor la biserică... El, când era de săptămână, de multe ori mă scula și cu două ceasuri mai înainte, venea la chilia mea și numai că îl auzeam: «Blagoslovește, Părinte Paisie! Hai la biserică, să o luăm mai devreme, că secerișul este mult și lucrătorii puțini». De multe ori mă și supăram pe el, că eu eram trudit de la ascultare și el mă scula. Altădată spunea: «Hai la biserică; eu astăzi mă duc de acasă», și nu se ducea până ce nu auzea că m-am sculat. Si când mergeam la biserică îl găseam stând pe pragul bisericii ori umbila împrejurul bisericii, zicând ceva rugăciuni”.

Tot de la Părintele Calinic a putut Părintele Paisie să învețe și luarea aminte la sine și lupta cu patima mândriei, căci bătrânelul era foarte îscusit în nevoiță smereniei, după cum aflăm din același portret al său: „Odată, fiind de rând cu el la biserică, după ce a cădit toată biserică, când îmi dădu cădelnița îmi spuse: «Vezi, Paisie, ce-i și mândria asta! Doamne,

mândria asta se bagă prin toate tiviturile; uite, eu amu, cădind, îmi zicea gândul că eu cădesc mai bine decât Conon [un alt părinte]». M-am minunat de luarea lui aminte, cum se și mărturisea îndată ce i se părea că el cădește bine, căci era în Liturghie și nu voia să-i treacă prin minte vreun gând păcătos tocmai atunci. Așa erau părinții noștri, înaintașii noștri. Voiau ca și gândurile cele mai subțiri să le mărturisească. Iar noi, cei de azi, nu gânduri, ci cuvinte și fapte grosolane având, nu ne îngrijim a le mărturisi și nici măcar a le socoti ca păcat. Vai, vai de noi! De câte ori am atacat pe cineva cu cuvinte dăunătoare și i-am defăimat cinstea, nici nu mi-a păsat, încă mi-a părut rău că nu m-am putut răzbuna asupra lui. Vai, cât ne deosebim noi aceștia de acum de părinții cei de dinaintea noastră!".

De la astfel de duhovnic luând exemplu Părintele Paisie, a pus început bun de viață monahală, veghind și el neîncetat la gândurile sale, pentru ca cele sădite de cel rău să nu se transforme în fapte, iar cele bune, de la Dumnezeu, care îl îndemnau la ascultare, la slujbele de la biserică, la ajutorarea celorlalți părinți, să le pună în practică cât mai curând, fără de amânare. El nu l-a uitat niciodată pe Părintele Calinic și pilda sa de evlavie, moștenindu-i râvna pentru biserică, după cum scria mai târziu în versuri:

*Ilie lui Elisei cojocul i-a lăsat,
Iar prin cojoc, îndoit dar a căpătat,
Iar eu am luat de la sfinția ta,
Ca să nu te pot uita.*

Un alt stâlp de nădejde al obștii schitului era vestitul Părinte Conon Gavrilescu, mare duhovnic, izgonitor de duhuri rele și tămăduitor căutat de multă lume. Despre acesta știm că, prin sfaturile sale, l-a salvat de la moarte și pe pruncul Constantin Ilie, viitorul mare Părinte Cleopa, atunci când acesta a fost bolnav după naștere. Și Părintele Conon, neîngăduind niciodată să fie lăudat pentru darurile și faptele sale cele bune, ii dădea Părintelui Paisie pildă cum să se smerească, să-și păzească gândurile și să nu îngăduie în mintea sa nici un cuget de mândrie. Povestește Părintele Paisie: „Odată m-am dus la chilia lui și l-am găsit cam supărat, că se plimba prin casă, și cam în taină îmi spuse: «Paisie bre, știi că astă noapte m-au prădat hoții? Dar tu să nu spui la nimeni». Iar eu am vrut să-l mângâi în această supărare și i-am zis: «Lasă, Părinte Conon, că ai să ai plată în cer, că doar sfinția ta câte ai mai făcut! Am auzit că ai făcut un clopot la Chișcăreni, unul la Sulița, case și botezuri. Ți-o face Dumnezeu parte și de acestea». Iar el s-a supărat, așa încât mi-a zis: «Ieși afară, hoțule! Ce, ai venit aici ca să mă prazi și tu? Hai, ieși!». Atunci eu mi-am cerut iertare și am plecat rușinat și păcălit. Așa, bietul părinte, era mai bucuros să rămână păgubaș

Soborul Schitului Cozancea în anul 1933

de tot ce-i furaseră, numai să nu amintesc despre binefacerile pe care le-a făcut". De la astfel de **dascăli** a învățat Părintele Paisie să-și acopere neîncetat faptele bune și să se păzească în smerenie.

După mutarea la Domnul a Ieromonahului Calinic Şușu, un alt duhovnic al Părintelui Paisie a fost Ieroschimonahul Vitalie Păucă, care trăise mult timp la **Schitul Prodromu** din Muntele Athos și spre bătrânețe să a retras în țară. Acesta avea multă experiență călugărească pe care a transmis-o și ucenicilor săi atunci când a devenit stareț al Schitului Cozancea. Părintele Paisie scria despre el: „Pravilist era bătrânul. Ținea la slujba bisericii, ca în fiecare zi să se facă Sfânta Liturghie. Se întâmplase odată de îl bătuseră niște hoți, iar el aşa cu capul spart nu se lăsa de Sfânta Liturghie”. Acest părinte a fost nașul de schimnicie al Părintelui Paisie, atunci când în anul 1933 a îmbrăcat marele chip îngeresc, fiind făcut schimonah.

Schitul Românesc Prodromu

Schitul Cozancea în anul 1935

În afară de ascultarea de paraclisier, Părintele Paisie se îngrijea și de cei bătrâni și bolnavi, pentru care avea o dragoste deosebită, jertfelică. În acea vreme în **Schitul Cozancea** era viață de sine. Fiecare călugăr trăia la casa sa, având doar biserică în comun. De aceea, găzduirea pelerinilor nu era de obște, ci fiecare din vietuitorii schitului, după cum avea dragoste de aproapele, îi primea pe cei ce veneau și îi omenea după putință. În această situație Părintele Paisie s-a făcut remarcat prin ospitalitatea sa. El avea grija atât de călugării bătrâni și bolnavi, cât și de trecătorii prin schit, văzând întru toți pe Hristos și știind că la judecata de apoi Domnul va zice: *Veniți, binecuvântați Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Că flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați cercetat.*

Dragostea sa pentru cei ce erau în suferință l-a făcut să fie în preajma tuturor bolnavilor din schit și să vegheze la sfârșitul multor călugări, aducându-le mângâiere și nădejde în ultimele lor clipe. **Părintele Cleopa**, care l-a cunoscut pe Părintele Paisie încă din tinerețe și l-a avut părinte duhovnicesc, mărturisea: „La Cozancea Părintele Paisie avea o chilie cu câteva încăperi. Călugării îl iubeau mult pentru că pe toți cei bolnavi și bătrâni îi îngrijea cu toată dragostea, îi cerceta la chilie, le ducea de mâncare, aducea preotul să-i împărtăsească și

A black and white photograph of a man in a dark suit and tie holding a small child in his arms. The man has a beard and is looking down at the child. The child is wearing a light-colored dress. They are standing in front of a wall with a decorative pattern.

Viața
în imagini

Obștea Schitului Cozancea (1935)

Eu m-am folosit cel mai mult de Viețile Sfinților, de pilda vieții lor. Viețile Sfinților m-au îndemnat la călugărie și dragostea mea pentru Domnul! Am intrat în mănăstire după război, în anul 1921. Am apucat pe atunci călugări și duhovnici sporiți la Cozancea, pe care eu îi socoteam înainte-văzători.

Vedere generală a Schitului Cozancea (1935)

Soborul Schitului Cozancea (1935)

Răbdare, răbdare, răbdare în toate. Răbdare în boală, răbdare în ocară, răbdare cu mulțumire, pentru scumpa mântuire!

Popas pe munte cu o parte din obștea Sihăstriei (1959)

Părintele Paisie cu părinți din obștea Sihăstriei

Să ai răbdare! Să nu cumva să tai din cruce!

Părintele Paisie la o slujbă de înmormântare (1962)

Aducându-și aminte de moarte între mormintele părinților săi

Să nu uităm de moarte, că fără de veste vine. Toți cei care au umblat după slavă omenească și s-au amăgit de grijile acestei lumi, la sfârșit s-au căit, dar poate prea târziu...